

Zeven zelfs

Ooit waren er zeven bruggetjes, die over de kerkgracht naar de dorpskerk leidden.

Het was niet gebruikelijk dat een kerk binnen een gracht lag, maar een stins (stenen huis) was meestal wel omringd door water. Voor zo'n verdedigingsbouwwerk was een gracht zelfs onmisbaar.

En een stins was er in Easterein, deze fungeert nu als kerktoren.

Stins

De stenen stins van Oosterend werd waarschijnlijk in de dertiende eeuw gebouwd. Zelfs de spits was oorspronkelijk van steen, maar deze werd in 1672 door een blikseminslag vernietigd.

Tijdens of na de bouw van de toren zal de gracht gegraven zijn.

Oorspronkelijk stond de stins los van het kerkgebouw, diende eeuwenlang als toevluchtsoord voor de dorpsbewoners ter bescherming tegen rampspoed en rondlopend gespuis.

De dorpstoren had ooit een ijzeren deur als ingang, en een stenen gewelf dat bestand was tegen brandstichting.

De kerkklokken werden geluid ter aankondiging van kerkdiensten en rituelen, maar ook voor bekendmakingen als een overlijden of bruiloft.

Voor al tijdens de middeleeuwen werd middels het herhaalde slaan van de klepel tegen de klok, rampspoeden aangekondigd. Bij onweer en onheil, brand en watersnood, bij overlast van soldaten, rovers of ander slechtgezind volk.

Door de ligging aan de westzijde, was en is de toren nog steeds een blik- én windvanger voor het kerkgebouw.

Westwaarts

Wat was het een ramp om van Oosterend naar Wommels te komen, toen er nog geen weg lag tussen de twee buurdorpen.

Vanuit Oosterend moest men eerst een stuk zuidwaarts gaan om vervolgens een afslag naar rechts te nemen, de Alddyk op. Een oude dijkweg - die niet eens rechtstreeks naar Wommels liep - waarop veel gebeurde door de eeuwen heen, tot veldslagen aan toe.

Tegenwoordig is de Alddyk een aangenaam pad voor wandelaars.

Overbrugging

In het jaar 1843 kwam er eindelijk een directe verbinding, die in Oosterend de Wommelserdyk genoemd werd. Om op de weg te kunnen komen werd er - tegenover de toenmalige herberg - een houten brug geplaatst.

Nadat er bijna een eeuw verstreken was, begon de brug steeds meer te zuchten en te kraken vanwege een zware wagen uit het dorp die er regelmatig overheen reed.

De schooljongens hadden stiekeme hoop dat het mis zou kunnen gaan, wilden niets liever dan daar getuige van zijn. En jawel hoor, vroeg op een middag - ze hadden thuis gegeten, liepen net weer

naar school - gebeurde het ongelofelijke! Recht voor de verrukte ogen van een hele troep jongens, zakte de zware wagen rechtstandig door de brug heen. Dusdanig, dat de auto als vervangende oversteek had kunnen dienen.

De eerste bebouwing verscheen aan de zuidkant van de nieuwe weg, op de hoek met de Wynserdyk, in 1863. Gebouwd als rentenierswoning, werd later bakkerij, vervolgens wereldwinkel en diende een paar jaar als onderkomen van een 'taartentsjoender'.

Vermaak

In 1874 kwam er een herberg aan deze weg - de tweede in het dorp - onder de naam 'De Nieuwe Doelen'. Achter het gebouw had de eigenaar ook nog een stalhouderij en voermansbedrijf.

Het was in particulier bezit, waardoor de bezoekers er terecht konden voor allerlei soorten activiteiten, als biljarten, dammen en schaken, alsmede voor dans-, toneel- en kaartavondjes. Activiteiten die in de ogen van de kerkvoogdij - de eigenaar van de dorpsherberg - als te lichtzinnig werden gezien. Daardoor was deze nieuwe uitgaansgelegenheid bijzonder geliefd, vooral bij jongeren.

De tap was voorin, de zaal in het midden met erachter het podium, en helemaal achterin was de biljarttafel.

De kerkvoogden konden niet anders dan toekijken en vrezen voor eventuele kwalijke invloeden op de jongelui. Er werd om geld gespeeld, wat volgens de kerkvoogdij eigenlijk niet zou mogen.

In 1929 werd De Nieuwe Doelen verkocht.

Het was een weg waar met mooi weer - voornamelijk op de zondagmiddag - veel gewandeld werd, van jong tot oud.

Tot in de zestiger jaren van de vorige eeuw was het er op de